ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ

Ղ Ե Կ Ա Վ Ա Ր

Երևան – 10, Հանրապետության հրապարակ, Կառավարական տուն 1

« » օգոստոսի 2019 թ. N

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ
ՂԵԿԱՎԱՐ - ԳԼԽԱՎՈՐ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ
պարոն ՏԻԳՐԱՆ ԳԱԼՍՏՅԱՆԻՆ

Հարգելի պարոն Գալստյան

Համաձայն «Ազգային ժողովի կանոնակարգ» Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական օրենքի 66-րդ և 77-րդ հոդվածների՝ Ձեզ ենք ներկայացնում՝

1) «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ» Հայաս-տանի Հանրապետության օրենսգրքում փոփոխություն կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի նախագծի (Պ-236-25.07.2019-ՊԱ-011/0) վերաբերյալ Հայաս-տանի Հանրապետության կառավարության առաջարկությունները.

2) Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի 2019 թվականի հուլիսի 29-ի «Հա-յաստանի Հանրապետության կառավարության ներկայացուցիչ (հարակից զեկուցող) նշանակելու մասին» N 1011 - Ա որոշումը:

Հարգանքով՝

/ԷԴՈՒԱՐԴ
ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ

«ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱԽՏՈՒՄՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԻ ՆԱԽԱԳԾԻ (Պ-236-25.07.2019-ՊԱ-011/0) ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Ձեզ ենք ներկայացնում Հայաստանի Հանրապետության կառավարության առաջարկությունները «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ» Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքում փոփոխություն կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի նախագծի վերաբերյալ:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգիրքի 9-րդ հոդվածի համաձայն՝

«Վարչական իրավախախտում (զանցանք) է համարվում (...) մեղավոր (դիտավորյալ կամ անզգույշ) այնպիսի գործողությունը կամ անգործությունը, որի համար օրենսդրությամբ նախատեսված է վարչական պատասխանատվություն:»:

Սույն օրենսգրքով նախատեսված իրավախախտումների համար վարչական պատասխանատվություն առաջանում է, եթե այդ խախտումներն իրենց բնույթով քրեական պատասխանատվություն չեն առաջացնում գործող օրենսդրությանը համապատասխան:

Նույն օրենսգրքի 22-րդ հոդվածի համաձայն՝

«Վարչական տույժը համարվում է պատասխանատվության միջոց և կիրառվում է՝ նպատակ ունենալով վարչական իրավախախտում կատարած անձին դաստիարակել խորհրդային օրենքները պահպանելու, սոցիալիստական համակեցության կանոնները հարգելու ոգով, ինչպես նաև կանխել ինչպես իր իսկ՝ իրավախախտողի, այնպես էլ ուրիշ անձանց կողմից նոր իրավախախտումների կատարումը:»:

Օրենսգրքի մեկ այլ՝ 32-րդ հոդվածի համաձայն՝

«(…) Տույժ նշանակելիս հաշվի են առնվում կատարված իրավախախտման բնույթը, խախտողի անձը, նրա մեղքի աստիճանը, գույքային դրությունը, պատասխանատվությունը մեղմացնող և ծանրացնող հանգամանքները:»:

Վերոգրյալ իրավական կարգավորումների համակարգային վերլուծությունից պարզ է դառնում, որ վարչական տույժը պետական հարկադրանքի միջոց է, որը նշանակվում է զանցանք կատարած անձի նկատմամբ և արտահայտվում է այդ անձին իրավունքներից ու ազատություններից օրենքով նախատեսված զրկմամբ կամ դրանց սահմանափակմամբ: Վարչական տույժը պետության վարչական քաղաքականության իրականացման հիմնական միջոցներից մեկն է և հանդիսանում է զանցանքին պետության պաշտոնական արձագանքը: Վարչական տույժի նպատակն է վարչական իրավախախտում կատարած անձին դաստիարակել օրենքները հարգելու ոգով, կանխել ինչպես իր իսկ՝ իրավախախտողի, այնպես էլ ուրիշ անձանց կողմից նոր իրավախախտումների կատարումը: Նշված նպատակներին հասնելու լուրջ երաշխիք է վարչական տույժ սահմանելիս և նշանակելիս արդարության և համաչափության սկզբունքների պահպանումը:

Վարչական տույժի արդարությունը դրսևորվում է զանցանքին վարչաիրավական միջոցներով արձագանքելու պարտադիրությամբ, ինչպես նաև զանցանքի և վարչաիրավական ներգործության միջոցների (տույժի) համաչափության ապահովմամբ: Տույժն արդարացի է, եթե համաչափ է կատարված զանցանքին, ինչպես նաև բավարար տույժի նպատակներին հասնելու տեսանկյունից:

Այս առումով անհրաժեշտ ենք համարում անդրադառնալ նաև համաչափության սահմանադրական սկզբունքին: Այսպես, վարչական տուգանքը դրամական տուժանք է, որը, որպես վարչական իրավախախտման համար նշանակվող պատասխանատվության միջոց, կիրառվում է անձի մոտ իրավահպատակ վարքագիծ ձևավորելու և նոր վարչական իրավախախտումների կատարումը կանխելու նպատակներով: Ընդ որում, պատասխա-

նատվության միջոց սահմանելիս օրենսդրի հայեցողական լիազորությունները սահմանափակված են Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 71-րդ հոդվածի 2-րդ մասով, համաձայն որի օրենքով սահմանված պատիժը, ինչպես նաև նշանակված պատժատեսակն ու պատժաչափը պետք է համաչափ լինեն կատարված արարքին: Այդ սկզբունքի պահանջներով վարչական իրավախախտումների համար նախատեսված տուգանքների չափերը պատահական չեն ու կոչված են ծառայելու վարչական տույժի նպատակների իրականացմանը: Այլ կերպ ասած, կոնկրետ արարքի համար վարչական տուգանքի չափը սահմանելիս հաշվի են առնվում այդ արարքի հանրային վտանգավորության աստիճանը, իրավախախտողին դաստիարակելու և այլ անձանց կողմից ևս հետագայում իրավախախտումների կատարումը կանխելու անհրաժեշտությունը: Ընդ որում, քիչ չեն դեպքերը, երբ իրավական նորմի գործնական իրացման արդյունքում ի հայտ եկած խնդիրներից ելնելով (վարչական տուգանքը չի ծառայում իր նպատակին)՝ տուգանքի չափերն օրենսդրի կողմից վերանայվում և փոփոխվում են:

Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դատարանն իր՝ 2010 թվականի հոկտեմբերի 12-ի ՍԴՈ-920 որոշման մեջ, անդրադառնալով համաչափության սկզբունքի բովանդակությանը, նշել է, որ «*(…) համաչափության սկզբունքը պահանջում է ապահովել արդարացի հավասարակշռություն՝ սահմանվող պատասխանատվության միջոցի ու չափի և պատասխանատվության սահմանմամբ հետապնդվող իրավաչափ նպատակի միջև:*»:

Այսպիսով, տուգանքի չափ նախատեսելիս օրենսդրի հայեցողական լիազորությունները բացարձակ չեն, ինչից ենթադրվում է, որ օրենքով նախատեսված տուգանքի չափն ուղիղ համեմատական է արարքի հանրային վտանգավորության աստիճանին:

Տվյալ դեպքում ճանապարհային երթևեկության կանոնների խախտումների համար սանկցիայի չափ սահմանելիս օրենսդիրը հատուկ ուշադրություն պետք է դարձնի ճանապարհային երթևեկության կանոնների խախտման բնույթին:

Այս առումով պետք է ընդգծել, որ Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքի 10-րդ գլխով նախատեսված՝ ճանապարհային երթևեկության կանոնների կոպիտ խախտումների համար (*լուսացույցի կամ կարգավորողի արգելող ազդանշանին չենթարկվելը, սահմանված արագությունը գերազանցելը, տրանսպորտային միջոցներ վարելու իրավունքից զրկված անձանց կողմից տրանսպորտային միջոցներ վարելը* և այլն), որոնք վտանգ են առաջացնում ճանապարհային երթևեկության մասնակիցների համար և հավանական դարձնում հանրության համար վտանգավոր հետևանքների առաջացման հնարավորությունը, օրենսդիրը նախատեսել է սանկցիաներ, որոնք առավել ցածր կամ հավասար են նախագծով առաջարկվող սանկցիայի չափին: Օրինակ՝ լուսացույցի կամ կարգավորողի արգելող ազդանշանին չենթարկվելն առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի քսանապատիկի չափով, տրանսպորտային միջոցներ վարելու իրավունքից զրկված անձանց կողմից տրանսպորտային միջոցներ վարելն առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի քսանապատիկի չափով:

Վերոնշյալ վերլուծությունների լույսի ներքո դիտարկելով նախագծով առաջարկվող իրավակարգավորումները՝ գտնում ենք, որ խնդրո առարկա զանցանքի համար նվազագույն աշխատավարձի հարյուրհինսապատիկի չափով տուգանքի սահմանումը չի բխում օրենսգրքի 10-րդ գլխի ընդհանուր տրամաբանությունից, ինչպես նաև խնդրահարույց է Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ նախատեսված համաչափության սկզբունքի տեսանկյունից:

Միաժամանակ հարկ է նշել, որ Հայաստանի Հանրապետության ոստիկանության կողմից մշակված և արդեն իսկ Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողով ներկայացված՝ տուգանային միավորների համակարգի ներդրմանն ուղղված օրինագծերի փաթեթով որդեգրված է սկզբունքորեն նոր մոտեցում: Մասնավորապես, նախատեսվում

է ճանապարհային երթևեկության բնագավառի իրավախախտումների համար տուգանքից բացի որպես վարչական տույժ սահմանել նաև տուգանային միավորը, որոնց կիրառման արդյունքում օրինախախտ վարորդները կարող են ընդհուպ զրկվել տրանսպորտային միջոցներ վարելու իրավունքից մինչև 1 տարի ժամկետով: Բացի դրանից, նախագծերով վերանայվել է նաև նշված ոլորտի տուգանային քաղաքականությունը: Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 124-րդ հոդվածի 18-րդ մասով նախատեսված իրավախախտման համար օրինագծով նախատեսվել է տուգանային միավորի կիրառում, ինչպես նաև փոփոխվել է տուգանքի չափը:

Ամփոփելով վերոգրյալը՝ գտնում ենք, որ նախագծով ներկայացված առաջարկությունը հայեցակարգային բնույթ ունի և պետության կողմից մոտեցման ընտրությունը պետք է կրի համակարգային բնույթ, ուստի խնդրին ավելի համակարգային լուծում տալու նպատակով առաջարկում ենք օրենքի նախագծով քննարկվող հոդվածը թողնել անփոփոխ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏ

Ո Ր Ո Շ Ո Ւ Մ

29 հուլիսի 2019 թվականի N 1011 - Ա

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ (ՀԱՐԱԿԻՑ ԶԵԿՈՒՑՈՂ) ՆՇԱՆԱԿԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Հիմք ընդունելով «Ազգային ժողովի կանոնակարգ» սահմանադրական օրենքի 66-րդ հոդվածի 2-րդ մասը՝

Հայաստանի Հանրապետության արդարադատության նախարարի առաջին տեղակալ Ռաֆիկ Գրիգորյանին նշանակել Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովում «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ» Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքում փոփոխություն կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի նախագիծը (Պ-236-25.07.2019-ՊԱ-011/0) քննարկելիս Հայաստանի Հանրապետության կառավարության ներկայացուցիչ (հարակից զեկուցող):

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԱՐՉԱՊԵՏ Ն. ՓԱՇԻՆՅԱՆ

2019 թ. հուլիսի 29
Երևան

ՆԱԽԱԳԻԾ

Պ-236-25.07.2019-ՊԱ-011/0

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԸ

«ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱԽՏՈՒՄՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Հոդված 1. Հայաստանի Հանրապետության 1985 թվականի դեկտեմբերի 6-ին ընդունված «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ» ՀՀ օրենսգրքում (այսուհետ նաեւ՝ Օրենսգիրք) 124-րդ հոդվածի 18-րդ մասի «երեսնապատիկի» բառերը փոխարինել «հարյուրհինսնապատիկի» բառերով.

«18. Տրանսպորտային միջոցների վարորդների կողմից հանդիպակաց երթեւեկության գոտի դուրս գալը, եթե դա կապված չէ վազանցը թույլատրված տեղերում վազանց կատարելու կամ կանգնած տրանսպորտային միջոցը կամ խոչընդոտը շրջանցելու հետ, եւ եթե առանց հանդիպակաց երթեւեկության գոտի դուրս գալու անհնար է շրջանցել կանգնած տրանսպորտային միջոցը կամ խոչընդոտը՝ առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրհինսնապատիկի չափով»:

Հոդված 2. Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվան հաջորդող տասներորդ օրը:

ՀԻՄՆԱՎՈՐՈՒՄ

«Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ» ՀՀ օրենսգրքում փոփոխություն կատարելու նախագծի վերաբերյալ

Ընթացիկ իրավիճակը եւ իրավական ակտի ընդունման անհրաժեշտությունը

Ճանապարհատրանսպորտային պատահարների վիճակագրությունը վկայում է այն մասին, որ դրանց թիվը տարեցտարի աճում է: Աճում է նաեւ պատահարների հետեւանքով մահացած եւ վնասվածքներ ստացած անձանց թիվը:
Այսպես, եթե 2018թ. առաջին հինգ ամիսների ընթացքում տեղի է ունեցել 1362 ճանապարհատրանսպորտային պատահար, որի հետեւանքով մահացել է 114 մարդ, իսկ տարբեր աստիճանի մարմնական վնասվածքներ է ստացել 1976-ը, ապա այս տարվա նույն ժամանակահատվածում տեղի է ունեցել 1663 պատահար, զոհվել է 122 մարդ, իսկ վնասվածքներ ստացել 2413-ը: Այսինքն՝ աճել է թե պատահարների, թե զոհերի եւ թե վնասվածքներ ստացած անձանց թիվը: Դիտարկումները ցույց են տալիս, որ զոհերի եւ վնասվածքներ ստացած անձանց թիվը հատկապես շատ է լինում, երբ պատահարը տեղի է ունենում տրանսպորտային միջոցների հանդիպակաց երթեւեկության գոտի դուրս գալու հետեւանքով: Նման մի քանի ողբերգական դեպքեր տեղի են ունեցել վերջին ժամանակահատվածում, որոնց հետեւանքով ունեցանք տասից ավելի զոհ եւ տուժածներ:

Գործող օրենսդրության պայմաններում հանդիպակաց երթեւեկության գոտի դուրս գալու համար սահմանված է 30,000 ՀՀ դրամի չափով տուգանք: Փորձը ցույց է տալիս, որ ներկայումս տուգանքի այդ չափը բավարար չափով զսպող ուժ չունի եւ չի նպաստում նման խախտումների թվի նվազմանը: Հնարավոր է, որ այդ կարգավորումը սահմանելիս տուգանքի այդ չափը բավարար է եղել, սակայն ներկայումս ակնհայտ կարիք է զգացվում նման խախտման համար սահմանված պատասխանատվության միջոցը խստացնել, ինչով եւ պայմանավորված է տուգանքի չափը մինչեւ 150,000 ՀՀ դրամ սահմանելու սույն առաջարկի ներկայացումը:

Իրավական ակտի ընդունման արդյունքում ակնկալվող արդյունքը

Պարզ է, որ միայն տվյալ փոփոխության արդյունքում նշված ոլորտի բոլոր խնդիրները լուծում չեն ստանա, սակայն ակնկալվում է, որ հանդիպակաց երթեւեկության գոտի դուրս գալու համար պատասխանատվության զգալի խստացումը կնպաստի այդ՝ ամենավտանգավոր եւ ամենամահաբեր խախտումներից մեկի թվի զգալի նվազեցմանը, ինչն էլ իր հերթին կհանգեցնի զոհերի եւ վնասվածների թվի նվազեցմանը: